

ภาพเก่า - เล่าอดีต :

พระราชพิธีตรียัมปวาย – ตรีปวาย (พิธีไล่ชิงช้า)

ประเพณี พงศ์มาศ*

พระราชพิธีตรียัมปวาย – ตรีปวาย ถือเป็น
วันปีใหม่ของพราหมณ์ เป็นพิธี ๒ พิธี ต่อกัน คือ

- พิธีตรียัมปวาย เป็นพิธีฝ่ายพระอิศวร
- พิธีตรีปวาย เป็นพิธีฝ่ายพระนารายณ์

แบ่งการพระราชพิธีออกเป็น ๓ ขั้นตอน

ตอนแรก เป็นพิธี “เปิดประตูศิวาลัย
ไกรลาส” อัญเชิญเทพเจ้าลงสู่โลกมนุษย์ เพื่อทรง
ประทานพร จากนั้นเป็นพิธีไล่ชิงช้าของนาลิวัน
(ผู้ทำหน้าที่ไล่ชิงช้า) เพื่อหยั่งความมั่นคงของโลก
ว่าจะมีความแข็งแรงทนทานดีอยู่หรือไม่

*นักโบราณคดีเชี่ยวชาญ สำนักโบราณคดี กรมศิลปากร.

ตอนที่สอง เป็นพิธีกล่าวสรรเสริญเทพเจ้า ถวายข้าวดอกดอกไม้ เครื่องกระยาบวช โภชนาหาร แต่เทพเจ้า เมื่อถวายแด่องค์เทพเจ้าแล้ว จะได้นำไปแจกแก่ภุมวลมนุษย์ เพื่อความสวัสดิมงคลแก่ผู้บริโภครีกรว่า “ประสาท”

ตอนที่สาม เป็นพิธีสงฆ์เทพเจ้า เสร็จแล้ว อัญเชิญเทพเจ้าขึ้นสู่หงส์ ซึ่งเป็นพาหนะที่นำองค์เทพเจ้ากลับสู่วิมาน เรียกว่า “กล่อมหงส์” หรือ “ซำหงส์”^๑

คำว่า ตริยัมปวาย หรือบางแห่งเขียนว่า ตริยัมพวาย และตริยัมพวาย เป็นคำมาจากภาษา ทมิฬว่า ติรุเวมปาไว (Tiruvempavai) ส่วนคำว่า ตริปวาย มาจากภาษาทมิฬว่า ติรุปปาไว (Tiruppavai)^๒ เป็นชื่อพิธีของพราหมณ์ฝ่ายใต้ ในประเทศอินเดีย เพื่อรับพระอิศวร เรียกสามัญว่า พิธีไล่ชิงช้า ตามประวัติกล่าวกันว่า แต่เดิมมาในประเทศอินเดียมีพราหมณ์อยู่ด้วยกันหลายคณะ แยกเป็น พราหมณ์ฝ่ายเหนือ คือ ปัจญโคทยะ และพราหมณ์ฝ่ายใต้ คือ ปัจญจทราวิท จากข้อมูลปรากฏในหนังสือตำนานพราหมณ์เมือง นครศรีธรรมราช ซึ่งเป็นหลักฐานเก่าแก่เกี่ยวกับ พราหมณ์ในเมืองไทยระบุว่า ต้นกำเนิดของพวก พราหมณ์ในเมืองไทยนั้นเป็นฝ่ายใต้หรือพราหมณ์ ทมิฬที่เดินทางเข้ามาทางเมืองนครศรีธรรมราช หัวเมืองใหญ่ทางตอนใต้ของไทยในอดีต โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อเข้ามาเผยแผร์ศาสนาพราหมณ์ให้ กว้างขวางออกไป พราหมณ์ทมิฬพวกนี้นับถือ พระศิวะเป็นเทพเจ้าใหญ่กว่าพระนารายณ์ และเป็น ผู้ที่นำพิธีตริยัมปวาย ตริปวาย เข้ามาเผยแผร์ใน เมืองไทยเป็นครั้งแรก

พิธีตริยัมปวาย ตริปวาย จัดเป็นพิธีสำคัญของศาสนาพราหมณ์ คือเป็นงานนักขัตฤกษ์ปีใหม่ของพราหมณ์ สืบเนื่องมาจากคติความเชื่อที่ว่า ในระหว่างขึ้น ๗ ค่ำ เดือนอ้าย ถึงวันแรม ๑ ค่ำ เดือนอ้าย พระอิศวรจะเสด็จลงมาเยี่ยมโลกมนุษย์ เป็นเวลา ๑๐ วัน ในระหว่างนี้พราหมณ์ทมิฬ ซึ่งนับถือพระอิศวรเป็นเทพเจ้าสูงสุด ได้จัดให้มีการ บูชาพระอิศวร เรียกว่า พิธีตริยัมปวาย และเมื่อ พระอิศวรเสด็จกลับสู่สรวงสวรรค์แล้วก็ถึงช่วง เวลาที่พระนารายณ์เสด็จมาบนโลกมนุษย์ และจัดให้มีพิธีบูชาที่เรียกว่า พิธีตริปวาย ด้วยเหตุ นี้พระราชพิธีตริยัมปวายและตริปวาย จึงจัดเป็น พิธีต่อเนื่องกัน ๒ พิธี รวมเรียกว่า พิธีตริยัมปวาย ตริปวาย

พระราชพิธีตริยัมปวาย ตริปวายนี้ สันนิษฐาน กันว่ามีมาแล้วตั้งแต่สมัยสุโขทัย ดังปรากฏใน หนังสือนางนพมาศว่า “ครั้นล่วงมาถึงเดือนอ้าย การกำหนดพระราชพิธีตริยัมปวาย และตริปวาย เป็นการนักขัตฤกษ์ ประชุมหมู่ประชาชนชายหญิง หน้าพระเทวสถานหลวง บรรดาชะแม่มางใน ทั้งหลาย ก็ตกแต่งร่างกายไปตามเสด็จ สมเด็จพระร่วงเจ้า ดูไกวนางกระดานสาदनน้ำ รำเสนง และทัศนาศี พื่อพราหมณ์ แห่พระอิศวร พระนารายณ์ ในเพลาราตรี ณ พระที่นั่ง ชัยชุมพล เกษมคานต์สำราญใจถ้วนทุกหน้า เป็นธรรมเนียมพระนคร” แม้ว่าโดยข้อเท็จจริงแล้ว หนังสือเรื่องนางนพมาศนี้ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว จะทรงมีพระบรม- ราชวินิจฉัยตรงกันกับ สมเด็จพระกรมพระยา ดำรงราชานุภาพว่า เมื่อพิจารณาจากสำนวน

^๑ ประวัติเทพเจ้าในศาสนาพราหมณ์ พระราชพิธีตริยัมปวาย – ตริปวาย, หน้า ๑๗.

^๒ กรมศิลปากร, อภิธานศัพท์ คำไทยที่มีต้นเค้าจากภาษาต่างประเทศ, หน้า ๑๐๒

โวหารแล้ว หนังสือที่น่าจะเพิ่งเขียนขึ้นเมื่อสมัยรัตนโกสินทร์นี้เอง แต่กระนั้นก็ได้ทรงมีกระแสพระราชวิจารณ์ว่า “หนังสือเรื่องนี้ของเดิมเขาจะมีจริง เพราะลักษณะพิธีของพราหมณ์ที่กล่าวไว้ในหนังสือเรื่องนี้ โดยมากเป็นตำราพิธีจริง และเป็นพิธีอย่างเก่า อาจจะใช้เป็นแบบแผนก่อนครั้งก่อนครีอยุธยา ไม่ใช่เรื่องที่คุณใดจะมาคิดปลอมขึ้นใหม่ได้ทั้งหมด ตีรายหนังสือเรื่องนางนพมาศนี้ ของเดิมจะมาในพวกหนังสือตำราพราหมณ์ ซึ่งเขียนด้วยตัวหนังสือพราหมณ์เป็นภาษาไทย” หากเป็นเช่นนี้แล้วก็น่าจะสันนิษฐานได้ว่า พระราชพิธีตรีปัวย ไตรปัวย น่าจะมีมาแต่สมัยสุโขทัยแล้ว^๓

สมัยกรุงศรีอยุธยา มีเรื่องราวปรากฏในกฎหมายเคียบบาล ในหนังสือกฎหมายตราสามดวง ซึ่งตราขึ้นในรัชสมัยสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ ความว่า “เดือน ๑ ไล่เรือ เถลิงพิธี ตรีปัวยาว” นอกจากนี้ในหนังสือคำให้การชาวกรุงเก่า ปรากฏมีพิธีไล่ชิงช้าอยู่ด้วย ดังนี้ “เดือน ๓ พระราชพิธีขึ้นต่อ (ต่อ) (น่าจะหมายถึงชานยะเขาะห์ คือ พิธีเผาข้าวก็เป็นได้) แต่รายการพิธีที่กล่าวในหนังสือ เป็น “พระราชพิธีตรีปัวยาว คือ ตั้งเสาสสูง ๔๐ ศอก ๒ เสา กว้าง ๘ ศอก มีชื่อ เขาเขือกผูกแขวนแผ่นกระดานแผ่นหนึ่งยาว ๔ ศอก กว้าง ๒ ศอก พราหมณ์ ๔ คน ขึ้นนั่งเหนือกระดานนี้ไล่ชิงช้าข้างหน้าชิงช้ามีเสาสสูง ๔๐ ศอก ปักอีกเสาหนึ่งเอาเงิน ๔๐ บาท ใส่ถุงห้อยไว้ที่เสานี้ ให้พราหมณ์ไล่ชิงช้าไปคาบเงินที่ห้อยไว้ ถ้าคาบได้ก็ได้เงินนั้น ถ้าและคาบมิได้ พราหมณ์ก็ต้องถูกฝังเอาเพียงบั้นเอว และไม้กระดานชิงช้านั้น เมื่อเสร็จจากการพิธีแล้ว เอาลงฝังไว้ในแผ่นดิน พระเจ้ากรุงศรีอยุธยาโปรดให้ (ออกญา) พลเทพเสนาบดี

กรมฯ ต่างพระองค์ แห่ไปยังที่พราหมณ์โหนดชิงช้านั่งในมณฑป แต่เอาเท้าลงดินได้แต่ข้างเดียว ถ้าเมื่อยเพลอเอาเท้าลงดินทั้งสองข้างแล้ว ถูกปรับของที่ได้รับพระราชทาน คือ ส่วยและอากร ซึ่งมาแต่หัวเมืองต่าง ๆ ตลอดจนเครื่องราชบรรณาการที่เข้ามาในระหว่างพิธีนี้ ต้องตกเป็นของพราหมณ์ทั้งสิ้น”^๔

ในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงพระราชวินิจฉัยเรื่อง พระราชพิธีสิบสองเดือน และได้อธิบายพระราชพิธีตรีปัวยาวไว้อย่างละเอียดถี่ถ้วน แต่มีข้อความบางข้อความที่ผิดแผกไปจากหนังสือนางนพมาศและกฎหมายเคียบบาลบางประการ คือ “พิธีตรีปัวยาว ทำในเดือนอ้าย” แต่ในหนังสือพระราชพิธีสิบสองเดือนว่า “ทำในเดือนยี่” ที่เปลี่ยนจากเดือนอ้ายมาทำในเดือนยี่นั้น พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวรับสั่งว่า “เปลี่ยนมาแต่ครั้งกรุงเก่าแล้ว ด้วยเหตุที่ว่า เดือนอ้ายเป็นเวลาที่น้ำลด ถนนหนทางเป็นน้ำเป็นโคลนโดยทั่วไป ย้ายมาเดือนยี่พอให้ถนนแห้ง”^๕

การประกอบพระราชพิธีตรีปัวยาว ไตรปัวยาวนั้น พราหมณ์จะกระทำต่อเนื่องกันไปทั้ง ๒ พิธี เริ่มต้นด้วยพิธีอัญเชิญเทพเจ้าเสด็จลงมาบนโลกมนุษย์ที่เรียกว่า พิธีเปิดประตูศิวาลัย ไกรลาสจากนั้นพราหมณ์นำลิวินจะแสดงพิธีไล่ชิงช้าถวายแต่พระอิศวร โดยระหว่างนั้นจะมีการอ่านโคลกสรรเสริญ พร้อมทั้งมีการถวายข้าวตอกดอกไม้ผลไม้ต่าง ๆ การถวายข้าวตอกดอกไม้แต่เทพเจ้านี้สืบเนื่องมาจากคติความเชื่อที่ว่า พระราชพิธีตรีปัวยาว ไตรปัวยาว มีความเกี่ยวเนื่องกันกับพระราชพิธีจรดพระนังคัลแรกนาขวัญ

^๓ อ้างแล้วใน ๒ หน้า ๑๐๓ - ๑๐๔

^๔ อ้างแล้วใน ๑ หน้า ๑๔ - ๑๕

^๕ อ้างแล้วใน ๔ หน้า ๒๐

กล่าวคือ พระราชพิธีจรดพระนังคัลแรกนาขวัญ เป็นพิธีที่กระทำกันในเดือน ๖ อันเป็นฤดูกลาง เพาะปลูก พิธีนี้จึงจัดขึ้นเพื่อเป็นการสวดอ้อนวอน เทพเจ้า ขอให้การเพาะปลูกได้ผลดี ส่วนการ พระราชพิธีตรียัมปวาย ตรียาวายนัน จัดขึ้นใน เดือนยี่ ซึ่งผ่านพ้นฤดูเก็บเกี่ยวมาแล้ว พิธีนี้จึงจัด ขึ้นเพื่อแสดงความขอบคุณต่อเทพเจ้าที่บันดาล ให้การเพาะปลูกได้ผลดี^๖

การพระราชพิธีแห่งพระนารายณ์นี้ เนื่องมา จากศาสนาพราหมณ์ถือว่า พระอิศวรเป็นเจ้าของ เมล็ดจลงมาเยี่ยมโลกปีละครั้ง เมื่อพระอิศวรเสด็จ กลับแล้ว พระนารายณ์ก็เสด็จลงในวันแรม ๑ ค่ำ เดือนยี่ และเสด็จกลับในวันแรม ๕ ค่ำ เดือนเดียวกัน การพระราชพิธีตรียัมปวายนี้ทำกันอย่างเจียบ ๆ เนื่องจากพระนารายณ์ไม่โปรดการสมาคม ที่เป็นการอึกทึกครึกโครม^๗

ในการพระราชพิธีตรียัมปวายนี้ จะต้อง มีข้าราชการผู้ใดผู้หนึ่ง ซึ่งรับ “ที่สมมต” ว่าเป็น พระอิศวรเป็นเจ้าของมาเยี่ยมโลก ตำแหน่งผู้ซึ่งได้ รับ “ที่สมมต” แต่ก่อน คือ เจ้าพระยาพลเทพ ซึ่งเป็น เกษตราธิบดี แต่เพียงผู้เดียว ซึ่งเป็น ตำแหน่งดั้งเดิมแต่ครั้งกรุงเก่า ตลอดเรื่อยมาจนถึง รัชกาลที่ ๓ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ เจ้าพระยา พลเทพ (ฉิม) ถึงแก่อสัญกรรม ไม่ได้แต่งตั้งพระยา พลเทพคนต่อไป โปรดเกล้า ๆ ให้ เจ้าพระยา นิกรบดีนทร์ ซึ่งยังเป็นพระยาสภาวดี ยืนชิงช้า แทนปีหนึ่ง ในปีถัดไป โปรดเกล้า ๆ ให้พระยา ธรรมธิกรณ์ (เสื่อ) ซึ่งยังเป็นพระราชนิภูล เป็นผู้ยืน

พระยาบุรุษรัตนราชพัลลภ (นพ ไกรฤกษ์) พระยายืนชิงช้า พุทธศักราช ๒๔๖๙
ในรัชกาลที่ ๗ กำลังออกเดินทางไปประกอบพิธีตรียัมปวาย ณ บริเวณโบสถ์พราหมณ์ เสาชิงช้า

^๖ อ้างแล้ว ใน ๓ หน้า ๑๐๕

^๗ อ้างแล้วใน ๕ หน้า ๒๔

ต่อมาทรงพระราชดำริเห็นว่า ข้าราชการผู้ใหญ่ที่ได้รับพระราชทานพานทอง เป็นผู้ที่ได้รับยศ ประโคมกลองชนะ มีแห่ ควรจะให้แห่ได้เต็มยศ เสียคนละครึ่ง จึงโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ **ข้าราชการที่ได้รับพระราชทานพานทองเปลี่ยนกันยืนชิงช้าปีละคน** และเป็นธรรมเนียมอีกแบบหนึ่ง คือ พระยายืนชิงช้ารับราชการอยู่กรมใด ก็ทำธงเป็นรูปตราประจำตำแหน่งของกรมนั้น เย็บลงในผืนผ้า สดุดแต่งไปนำหน้ากระบวนตัวพระยายืนชิงช้า นุ่งผ้าแบบบัวขุนมีชายห้อย อยู่เบื้องหน้า นุ่งผ้าเยียรบับ สวมเสื้อเยียรบับ คาดเข็มขัด สวมเสื้อครุย สวมลอมพอก (เครื่องสวมศีรษะรูปยาวแหลมคล้ายชฎา) เกี่ยว ตามบรรดาศักดิ์

พระยาอิศรพัลลภ (สนิท จารุจินดา)
พระยายืนชิงช้า พุทธศักราช ๒๔๗๐

กระบวนแห่พระยาอินชิงช้า (พุทธศักราช ๒๔๖๙)

ประกอบด้วยแห่กลองชนะ แตรวงและธงประจำตำแหน่งพระยาอินชิงช้า
 หลังจากปีนี้ เนื่องจากภาวะบ้านเมืองประสบปัญหาเศรษฐกิจตกต่ำ โปรดเกล้าฯ
 ให้งดกระบวนแห่พระยาอินชิงช้า คงมีแต่ขบวนรถม้าหลวงมารับพระยาอินชิงช้าไปประกอบพิธีเท่านั้น
 ภาพล่างขวา : จะเห็นพราหมณ์และนาลิวัน (ผู้ที่สวมหมวกเคียรพญานาค) ในกระบวนแห่

พระยาอินชิงช้า
 ขณะอยู่ภายในโรงชมรมพิธิ
 นั่งบนราวยกเท้าขวาพาดเข้าซ้าย
 เท้าซ้ายยันพื้น

พิธีเริ่มขึ้นในเวลาเช้า ในวันขึ้น ๗ ค่ำ เดือนยี่
 เวลาเช้า พราหมณ์นำกระดานชิงช้าซึ่งสมมุติว่า
 จะไปแขวนไว้มารับพระยาอินชิงช้า เมื่อพระยามาถึง
 โรงมานพหรือมาพักแล้ว ก็นำกระดานกลับคืนสู่
 เทวสถาน แล้วปล่อยกระดานซึ่งแขวนไว้ที่เสาชิงช้า
 เสร็จแล้ว สมมุติว่าเอากระดานแผ่นที่เอาไปเก็บไว้
 ที่เทวสถานขึ้นแขวนแล้ว จึงได้รดน้ำสังข์จุดเงิน

เสร็จแล้ว นำพระยาไปที่ชมรม โรงชมรมทำเป็น
 กระจาไม้ไผ่ คาดผ้าขาวเป็นเพดาน มีม่านสามด้าน
 กลางชมรมตั้งราวไม้ไผ่หุ้ม ผ้าขาว สำหรับนั่งราว
 หนึ่ง สำหรับพึงราวหนึ่ง นำพระยาเข้าไปนั่งที่ราว
 ยกเท้าขวาพาดเข้าซ้าย เท้าซ้ายยันพื้น มีพราหมณ์
 ยืนข้างขวา ๔ คน ข้างซ้ายเกณฑ์ทหารหลวงใน
 กรมมหาดไทย ๒ คน

ในส่วนการประกอบพิธีไล่ชิงช้าซึ่งนับเป็น พิธีกรรมที่มีความสำคัญเป็นอย่างมากในพระราช- พิธีตรีเี่ยมปวาย ตรีปวาย กล่าวกันว่าทำขึ้นเพื่อหยั่ง ความมั่นคงของโลก พราหมณ์ผู้ประกอบพิธี ไล่ชิงช้าเรียกว่า นาลิวัน คำว่า นาลิวัน นี้เข้าใจว่า เป็นคำในภาษาทมิฬแปลว่า ชาย ๔ คน^๙ นาลิวันขึ้น ไล่ชิงช้ากระดานละ ๔ คน ๓ กระดาน มีเสาไม้ไผ่ ปลายปลุกถูกเงินปักไว้ กระดานแรก ๓ ตำลึง กระดานที่สอง ๑๐ บาท กระดานที่สาม ๒ ตำลึง นาลิวันซึ่งไล่ชิงช้าขึ้นนั้น ขึ้นแรกขึ้นไปนั่งต้องถวายเป็นบังคมก่อนและนั่งไล่ไปจนชิงช้าโยนสุดแรงที่สุดจึง ลุกขึ้นยืนคนหน้าคอยคาบเงินที่ผูกไว้ปลายไม้ คนหลังคอยแก้ท้ายให้ตรงเสาดเงิน ครั้นไล่ชิงช้าเสร็จ สามกระดานแล้ว ตั้งกระบวนแห่กลับ เมื่อมาถึงท้าย พระที่นั่งพุทไธสวรรย์ พระยาลงจากเสด็จเดินมา จนถึงหน้าพระที่นั่ง ที่ปูเสื่ออ่อนไว้ แล้วถวายเป็นบังคม พระราชทานผลกล้วยพฤษ ๒๐๐ ผล ถวายเป็นบังคม อีกครั้ง แล้วเดินไปจนสุดท้ายพระที่นั่ง ขึ้นเสด็จ กลับชมรม วันขึ้น ๘ ค่ำ เป็นวันเว้น วันขึ้น ๙ ค่ำ เวลาเย็น ตั้งกระบวนแห่ไปพักที่โรงชมรมที่หนึ่งข้าง ตะวันออกเหมือนวันขึ้น ๙ ค่ำ แต่ไม่ต้องพักโรง มานพ และไม่ต้องมีกระดานมารับ ด้วยแหวนอยู่ เสร็จแล้ว นาลิวันไล่ชิงช้า ๓ กระดาน เงินที่ผูก ปลายไม้ก็เท่ากับวันแรก เมื่อไล่ชิงช้าแล้ว นาลิวันทั้ง ๑๒ คน ยกขันสาครมีน้ำเต็มในขันมาตั้ง หน้าชมรม รำเสนง สาदनน้ำกันครบสามเสนง แล้วพระยาย้ายไปนั่งชมรมที่ ๒ ที่ ๓ นาลิวัน ก็ยกขันตามไปรำเสนงที่หน้าชมรม สาदनน้ำแห่งละ สามเสนงเป็นเสร็จการแห่กลับ

รวมความว่า “พิธีตรีเี่ยมปวาย” หรือ “พิธีไล่ ชิงช้า” นั้น เป็นการแสดงตำนานของพระอิศวร ตอนหนึ่ง กล่าวคือเมื่อพระพรหมสร้างโลกแล้ว ขอให้พระอิศวรไปรักษา แต่พระอิศวรทรงห่วงใยว่า โลกนี้ดูไม่แข็งแรง จึงเสด็จลงมายังโลกด้วยพระบาท

เพียงข้างเดียว เกรงว่าถ้าลงมาทั้งสองข้างโลก จะแตก แล้วให้พญานาคอันทรงฤทธิ์มาลัย้อยู่ดู ระหว่างขุนเขาสองฝั่งมหาสมุทร ก็ปรากฏว่า แผ่นดินของโลกยังแข็งแรงดีอยู่ พญานาคทั้งหลาย ก็โสมนัสยินดี ลงสู่สาครใหญ่เล่นน้ำ ฟันน้ำเป็นที่สนุกสนาน และเฉลิมฉลองเป็นการใหญ่

เสาชิงช้าทั้งคู่ หมายถึงขุนเขาทั้ง ๒ ฝั่งของ มหาสมุทร และชั้นสาคร หมายถึง มหาสาคร อันกว้างใหญ่ ซึ่งพญานาคพากันเล่นน้ำ รำเสนงรด น้ำกันในตอนท้าย ผู้ที่ขึ้นไปไล่ชิงช้านี้ เรียกว่า นาลิวัน หมายถึง พญานาค และผู้แสดงก็สวมหัว หนาดด้วย (ไม่ใช่พราหมณ์ขึ้นไปไล่) มีความหมาย เป็นการแสดงให้รู้ตำนาน และอีกนัยหนึ่งมีความ หมายเป็นกุศโลบายทางการเมืองว่า แผ่นดินที่ได้ กระทำพิธีแล้วนั้น จะมีความเจริญรุ่งเรืองแข็งแรง มีความสามัคคี ไม่มีวันจะแตกสลาย

อนึ่งการไล่ชิงช้าขึ้น สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ ทรงสันนิษฐานว่า เข้าใจว่าเป็นการแก้บน เช่นเดียวกับพวกทมิฬ ทางลิ้นแ่งแก้ม คือ เจ็บไข้บนบวงไว้แต่เมื่อใด ถึงพิธีตรีเี่ยมปวาย เวลาที่พระเป็นเจ้าเสด็จเยี่ยมโลก ก็ไปไล่ชิงช้าแก้บนหน้าพระที่นั่ง

พระราชพิธีขึ้นชิงช้านี้ มายกเลิกเมื่อ พุทธศักราช ๒๔๓๗/๓ และพระยายืนชิงช้าคนสุดท้าย คือ พระยาชลมารควิจารณ์ (ม.ล. พงศ์ สนิชวงศ์) ถึงแม้การพระราชพิธีตรีเี่ยมปวาย ตรีปวาย จะเลิก ไปแล้วแต่พราหมณ์ก็ยังทำพิธีกรรมอยู่เป็นการ ภายใน ณ เทวสถานโบสถ์พราหมณ์ ตามลำดับชั้น ตอนและในวันสุดท้ายของพระราชพิธีตรีเี่ยมปวาย ตรีปวาย พราหมณ์จะจัดให้มีการสมโภชเทวรูปของ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่โปรดเกล้าฯ ให้ อัญเชิญมาร่วมประกอบพิธีภายในเทวสถานโบสถ์ พราหมณ์ด้วย หลังจากนั้นจะมีการประกอบพิธี โคนจุกให้แก่เด็กทั่ว ๆ ไป เป็นอันเสร็จพิธี

^๙ อ้างแล้วใน ๖ หน้า ๑๐๖

นาลิวัน (ผู้ทำหน้าที่ไล่ชิงช้า) กระดานละ ๔ คน ๓ กระดาน

ผู้ที่ขึ้นไปไล่ชิงช้านี้ เรียกว่า นาลิวัน หมายถึง พญานาค และผู้แสดงก็สวมหัวนาคด้วย (ลูกครุฑ)

เอกสารอ้างอิง

หอจดหมายเหตุแห่งชาติ, สำนัก. **พระราชพิธีขึ้นชิงช้า ร ๓.ว.๕ - ๒ / ๓** สารานุกรมไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน เล่ม ๑๒. ปราณบุรี โรงพิมพ์ ศูนย์การทหารราบ ๒๕๑๖ - ๒๕๑๗.
ประวัติเทพเจ้าในศาสนาพราหมณ์ พระราชพิธีตรีมปวาย - ตรีปวาย อนุสรณ์พระราชทานเพลิงศพ พระครูอภัยภูจารักษ์ (พราหมณ์ละม้าย รัตนพราหมณ์) กรุงเทพฯ ฯ โรงพิมพ์มหาจุฬา ฯ ๒๕๓๑.
ศิลปากร, กรม. **อภิธานศัพท์ : คำไทยที่มีต้นเค้าจากภาษาต่างประเทศ.** กรุงเทพฯ ฯ บริษัท อาทิตย์ คอมมูนิเคชั่น จำกัด ๒๕๔๔.